

Ն Ի Խ - Ե Օ Ր Ք Ի Վ Ի Թ Ի Ա Ր Ի

Տ Ն Ե Ր Ը

Ամերիկացիք՝ քանի մը տարի է ի վեր իրենց ղյուսուր քաղաքներու՝ մանաւանդ Նիւ-Եորքի մէջ կը բարձրացընեն մեծղի և բազմայարկ շէնքեր։ Առաջ կը զարմանային լըսելով թէ 15 ական յարկ ունեցող տըներ կը շինէին. բայց այժմ Բ'ն Նշանակովն ունին անոնք՝ այն Վիթխարի նուրաշէն տներուն քով, որոնք Նիւ-Եորք քաղքին ամէն կողմերէն վեր բարձրացած են և գրեթէ միուած՝ ամպերու մէջ։

Վերջեւ, հոն, Նիւ-Եորքի մէջ՝ Բառք-Ռովի իրապարակին վրայ կանգնեցին տուն մը, որ իրաւամբ ուշագրաւ է. հրէշ տուն։ Սա կը դերադանցէ մինչև ցարդ կառուցուած ամէն տներն։ Հսկայական երեղոյ մ'ունի և կարծես կ'իշխէ բովանդակ Նիւ-Եորքի վրայ։ Իրեն ոլիմբական բարձրութիւնը զոյգ մը աշտարակներով կ'աւարտի, ոսկեց կը ծածանին զօշակներ գետնէն 447 ոտք, կամ 149 մեղք բարձր օդոյ մէջ։ Ասոր մեծղիութեան վրայ գաղափար մը կազմելու համար, երևակայեցէք Փարիզու 6 յարկով տները՝ որոնք հագիւ 22 մեղք բարձրութիւն ունին։ Պէտք է 7 անգամ աւելի բարձրացընել զանոնք Բառք-Ռովի տան հասարցընելու համար։

Հրէշ տունս 30 քն աւելի առանձին յարկեր ունի. ի հարկէ, կը հետեի որ, այս տեսակ մտքի յղացումներ՝ հիմն ի վեր պիտի տապալեն՝ ճարտարապետութեան հին գաղափարները։ Զարդերը ամենայն մասամբ պիտի նուազեն, որովհետև շէնքերուն բարձրութեան պատճառաւ, անոնք անտեսանելի պիտի ըլլան, և զարձակ այժմ կը մտածուի շինել այն պիտի տներ, որոնք օգտակար ըլլան և կարելի եղածին չափ, պաշտօնէից բազմութիւն մը կ'ընդունացընել անոնց մէջ, գործունեայ կեանքը ոգևորելու նպատակաւ։ Հարկ չէ բա-

ցատրել որ այսպիսի շէնքերու մէջ վեր ելլելու և վար իջնելու համար, նորօրինակ և աւազընթաց մեքենաներ կը կատարեն սովորական սանդուխներու պաշտօնը։

Ըսինք որ Բառք Ռովի շէնքին ամբողջ բարձրութիւնը 447 ոտք էր, որով սա աշխարհիս ամենաբարձր տունն է. Նիւ-Եորք գտնուող բարձրագոյն շէնքերն հետեւեալք են։

Manhattan Life, 18 յարկ և 348 ոտք բարձր.			
Saint-Paul, » 26 » » 313 » »			
American Society 21 » » 312 » »			
Commercial Cable, 20 » » 304 » »			
Gilinder, » » 19 » » 300 » »			

Այժմ եթէ իբր եղբ բաղդատութեան առնուին՝ Անպատի հրէշ՝ Եղիպտոսի բրգունքը՝ որ մարդկային աշխատութեամբ եղած շինուածոց մէջ ամենամեծղի յիշատակարաններն են, կը տեսնենք որ Բառք Ռովի Վիթխարի տունը, անոնցմէ մէկ մեղք կարճ է։ Յիշուած տունց ճով շատ խեղճ շէնքեր են Վոլինկոնի Կապիտոլիոնը, Կրանդի դամբարն, World լրագրատունը, որոնք ժամանակաւ մեծ շառաչ հանած էին, իրենց նորակերպութեանց և մեծղիութեանց համար։

Բառք Ռովի շէնքը իւր վերջին գատիկունին մէջ պիտի ունենայ ճաշարան մը որոյ յատակը փողոցի քարայտաակէն 115 մեղք բարձրութեամբ պիտի ըլլայ։ Երկու աշտարակներուն մէջ տեղն ալ խոհանոցի պիտի սեփականուի։ Բովանդակութիւնը 12 միլիոն ֆրանք արժած է։

Զարմանանք և խնդանք ամերիկացոց հանճարին վրայ, որուն շնորհիւ այս տան մէջ գրեթէ 25.000 հոգի կը բնակին։ Եթէ այս շէնքս բաղդատենք՝ գերմանական Kaiser Wilhelm der Grosse նոր և վիթխարի նաւուն հետ, կը տեսնենք որ վերջինս 8.000 տակառաշափ պողպատ կը պարունակէ և 12.000 տակառաշափ այլ խալ տեսակ առարկաներ. ղլխաւորաբար աղիւս, շաղափ, ևայլն, որոնցմով ամբողջ ծանրութիւնը 20.000 տակառաշափ է։ Դարեւ, 20.000 տակառաշափ ջուր տեղափոխելովը՝ գրեթէ ծանրութիւնը Բառք Ռովի տան ծանրութեան կը հաստատուի։ Սակայն

Kaiser Wilhelm 649 **առք ըլլալով** (246 մեյր) շատ աւելի երկայն է վիթխարի տու- նէն: Իսկ գաղղիական Թարնագաղլանդիկ ըն- կերութեան ամենամեծ շոգենաւին երկայ- նութիւնը 546 **առք կամ** 172 մեյր է: Բառք իւրի շէնքը 12 միլիոն արծաժ է բոխնք, իսկ շոգենաւը 20 միլիոն: Այս տար- բերութեան պատճառներէն մին՝ շոգենաւի մեքենաներուն սուղ ըլլալն է, որ 27.000 ձիու ոյժ պէտք է ունենալ, մինչդեռ Նիւ Էօքսքի հրէշ տան ելեկէի և լուսաւորութեան համար 1.000 ձիու զօրութիւն՝ առաւելան հան- դերձ կը բաւէ, միւս կողմանէ, շաղախը և աղիւսը նուազ կ'արժէ քան զպողպատ:

Մինչև հիմայ ամենայն ինչ յաջող է, բայց կը քնայ լուծելիք կարեւոր խնդիր մ'ալ, և շատ կարեւոր: Քանի մը ամիս առաջ այս վիթխարի տններէն մին կրակ առաւ: Իս- կոյն ջրհանկիրները հասան արկածալայրը: Բայց զորադպարաւ տեսան որ ջուրը մեքե- քենայով հագիւ մինչև ութերորդ յարկը կը բարձրաւոր: Պաշտօնեայք իրենց կրցած ճիւղ թափեցին, բայց աշխատութիւննին տ- պարդին ըլլալով, ջրկառնին հրամանատարը վհատելով, իրեն յուսահատ մարդկանց գոչեց. «Տղաք, ձգեցէք որ այրի»:

Եւ յիրաւի ասկէ զուրա ուրիշ բան չէին կրնար ընել: Չայս տեսնելով, այժմ ամե- րիկեան ջրհանկիրներու տեսուչները կը պա- հանջեն որ ճուշարկութեամբ օրէնք հաս- տատեն և արդելուն վիթխարի տներ շի- նելը: Կանխիկը ըսելու որ պիտի չյա- ջողին, որովհետև Ամերիկացիք սաստիկ սի- րահարուած են այս տեսակ նորութեանց, որոնք իրենց սեփական են: Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, պէտք են մտածել հնարք մը, որով արդիւնք իրենց հրէշային շէնքերը մո- մերու պէս այրիլէ:

ԲԻԻՐԱԿՆ

— Կը հրա- տարակէ բանասիրական, տեղագրական, ազգագրական, յօդուածներ: Խմբ. Ս. Դաշ- քեան. — Գինն է 12 ֆռ.:

Հասցէ Direction du «Paragh» Baht- ohé kapou kazasker han N. 16 CONSTAN- TINOPLE.

Գ Ա Ղ Ա Բ Ա Վ Ա Ն Ա Մ Ի Ս

20 Մ Ա Ր Տ

Ա Ն Գ Ղ Ի Ա

Անգղիացիք ի Սուտան. — Ներկայիս՝ Անգղիացիք ուրախալի կացութեան մէջ չեն գտնուիր՝ նկատմամբ Սուտանի: Կարծեք էին թէ Սուտան ընդ միշտ տիրապետուած էր, թէ Խալիֆան փախեւ էր անդառնալի կեր- պով, հետևաբար և Լոնտրայի մէջ՝ սիրտաւ Բիշընըրը ընդունուած էր լատին ցեղի յա- տուկ խանդավառութեամբ և անգղիական վե- հանձնութեամբ մը, քանի մ'օրուան մէջ ե- դիւր էր Լորտ, գուքս և միլիոնատէր: Բայց ահա սոսկալի գոյժը. Խալիֆան դեռ ողջ է, և 18,000 զօրաց բանակով մը կը զառնայ նորէն Անգղիացւոց վրայ, ու նոյն իսկ կը ստիպէ թողուլ հեռանալ ընդհանուր Սպա- րապետին համանուն հղբայրը, որ նախ Գա- հիրէ և յետոյ կ'անցնի Լոնտրա: Տարակոյս չկայ որ նորէն պիտի յաղթեն անոր. բայց եթէ սոյն դէպքը պատահէր այն այլասե- րուած և շաղակաւ տախններուն, որպիսի ծիծաղ պիտի պատճառէր Անկլո — սաքսոն- ներուն, որոնք միայն գուցէ ներուած էր՝ Օմտուրմանի պատերազմին մէջ կատարել «ծայրագոյն անգլութիւններ, որ երբեք պա- տերազմի մը մէջ զօրծուած ըլլան»: Նե- րկիք էր իրենց գերեզմանէն հանել Մահաթի դիակը, նետել անոր մարմինը գետի մէջ, և զուիւրը զրկել ի զարդ Բիթուանական թան- զարանին: Ասոնք զօրաւոր ազգերու կատակ- ներ են, որոնք խորհրդարանն անգամ կը հաւանին: Բայց կարծել թէ պատերազմը ար- դէն իսկ լնցած է, մինչդեռ նոր կը սկսի, կէս ճամբուն վրայ ճուշարկել յաղթանակը... տիւր իրականութիւն, որ արժանաւոր չի թուիր բարձրագոյն ցեղերու. և սակայն ուսմ,